

Üniversite öğrencilerinin aile, cinsiyet rolleri ve kadına yönelik şiddete ilişkin tutumları¹

Attitude of the university students, family, gender roles and violence towards the women

Yücel Can²

Received Date: 01 / 01 / 2015

Accepted Date: 01 / 02 / 2015

Öz

Bu çalışmada üniversite öğrencilerinin aile, cinsiyet rolleri ve kadına yönelik şiddete ilişkin tutumlarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda Niğde Üniversitesi Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı'ndan Fakülte, Yüksekokul, Meslek Yüksek Okulu, Enstitü ve Konservatuarlara ait güncel öğrenci sayıları alınmıştır. Tüm birimlere ait Fakülte, Bölüm ve Sınıf bazlı kız ve erkek öğrenci sayıları alınarak bu evren üzerinden ve her sınıf bir tabaka kabul edilerek, tabakalı örneklem alma yoluna gidilmiştir. Her tabakadaki toplam öğrenci sayısının %10'u tesadüfi örneklem belirleme yöntemiyle seçilerek bu öğrencilere anket formları uygulanmıştır. Bulguların değerlendirilmesi sonucunda öğrencilerin aile kurumuna oldukça yüksek bir değer atfederlerken, evliliğe ilişkin tutumlarının aynı derecede olumlu olmadığı gözlenmiştir. Cinsiyet rolleri konusunda özellikle erkek öğrencilerin ataerkil toplumsal cinsiyetçi yaklaşımın etkisinde kalarak cinsiyet ayrımcı tutumlara sahip oldukları gözlenmiştir. Kadına şiddetin nedenleri konusunda çok farklı nedenler ileri sürmekle birlikte; eğitimsizlik, gelenekler ve toplumun değer yargıları, erkeklerin kadınlara yönelik önyargıları ve ekonomik sorunlar kadına yönelik şiddetin en önde gelen nedenleri olarak belirtilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Aile, evlilik, cinsiyet rolleri, kadına şiddet, gençlik

Abstract

In this study aimed to determine the attitudes of the university students' family, gender roles and violence towards the women. The population of the research covers the students of Niğde University and it has been constructed via current enrolment lists received from the Office of the Vice President for Student Affairs in December, 2014. The lists include the current number of students at faculties, vocational schools, institutes, and conservatory. Based on the numbers of boys and girls at each faculty, department and class, and assuming each class as a stratum, a stratified sampling has been constructed. 10 % of the total number of students in each layer selected by random sampling method and a questionnaire has been applied to this group. The findings show that the students ascribe a considerable amount of value to the family institution. Their attitudes towards marriage, on the contrary, are not equally positive. It has been observed that especially boys on gender roles, gender approach that they have discriminatory attitudes. Sexist patriarchal society the students have asserted various reasons towards the reasons of violence against women but the prominent ones described as follows: lack of education, traditions, social values, prejudices of men, and economic problems.

Keywords: Family, marriage, gender roles, violence against women, youth

¹ Bu makale Niğde Üniversitesi Araştırma Projeleri Birimi tarafından desteklenen SOB 2014/05-BAGEP numaralı, Üniversite Öğrencilerinin Evlilik, Aile ve Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları: Niğde Üniversitesi Örneği başlıklı projenin verilerinden yararlanılarak oluşturulmuştur.

² Assoc. Prof. Dr. Niğde University, Faculty of Science and Arts, Sociology Department, NİĞDE/TURKEY, yucan@nigde.edu.tr

1. Giriş

Aile kurumu üzerinde yoğun tartışmaların yapıldığı lehinde ve aleyhinde pek değerlendirmeye konu olan temel toplumsal kurumlardan biridir. Ailenin ekonomik ve sosyal pek çok fonksiyonunu başka kurumlara devrettiğini, artık aileye gerek kalmadığını söyleyen ve ailenin ölümü adıyla kitap yazan sosyal bilimcilerden, ailenin hiçbir zaman önemini kaybetmeyeceğini özellikle de çocuk ve gençlerin alkolizm, uyuşturucu ve küçük yaşta cinsellik gibi olumsuzluklardan korunmasında ve çocukların duygusal doyuma ulaşmasında ailenin alternatifi olmadığını, bireyin sosyalleşmesinde ve toplumsal yapının devamlılığı konularında çok önemli bir işlev göreceğini ileri süren anlayışlara kadar pek çok farklı görüşe rastlamaktayız.

Bütün bu tartışmaların önemli bir kısmının temelinde aile kurumuna ilişkin olumlu ya da olumsuz önceden var olan ve büyük oranda ön kabullerden beslenen yaklaşımların etkili olduğunu görüyoruz. Kendini çatışmacı teori içinde gören ve tüm toplumsal ilişkilerin temelinde ve tarihin itici gücü olarak çatışmayı ele alan yaklaşımlar, ailenin devlet-sermaye-erkek ataerkil erkek ittifakının lehine, sivil toplum-işçi sınıfı-kadın üçlüsünün ise aleyhine işleyen en önemli kurumlardan biri olduğunu ileri sürmüşlerdir. Kendini fonksiyonalist teori içinden tanımlayan ve toplumsal hayata ve ilişkilere daha çok uyum ve işbirliği penceresinden bakan yaklaşımlar ise, ailenin medeniyetin devamını, çocukların sosyalleşmesini sağlayan ve bireyleri suç ve sapma türü davranışlardan koruyan temel toplumsal kurumlardan biri olduğunu belirtmişlerdir. Aile kurumuna ilişkin tartışmaların aileyi toptan reddeden ve toplumsal hayata ilişkin olumsuzlukların ana sorunlarından biri gören anlayışla, aileyi mitleştirilen ve aile kurumuna yöneltile eleştirilere hiç tahammül göstermeyen yaklaşımlar arasında sıkışıp kaldığı gözlenmektedir. Bu iki uç yaklaşımın ötesinde nerdeyse insanlıkla eşit yaşta olan bu kurumun ekonomik ve sosyal değişimlerden nasıl etkilendiğinin ve nasıl bir değişime uğradığının anlaşılmasına çalışılması daha sağlıklı bir yaklaşım olacaktır. Bu da aile kurumuna ilişkin araştırmaların artmasıyla mümkün olacaktır. Bu araştırma böyle bir çabanın sonucu olarak ortaya çıkmıştır.

2. Yöntem

Niğde Üniversitesi örneğinde üniversite öğrencilerinin aile, evlilik, cinsiyet rolleri ve kadına şiddet konusundaki tutumlarını belirlemeye dönük olarak yapılan bu çalışmada, Niğde Üniversitesi Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı'ndan alınan, Aralık 2014 dönemi Fakülte, Yüksekokul, Meslek Yüksek Okulu, Enstitü ve Konservatuarlara ait güncel öğrenci sayıları alınmıştır. Tüm birimlere ait Fakülte, Bölüm ve Sınıf bazlı kız ve erkek öğrenci sayıları alınarak bu evren üzerinden ve her sınıf bir tabaka kabul edilerek, tabakalı örneklem alma yoluna gidilmiştir. Her tabakadaki toplam öğrenci sayısının %10'u tesadüfi örneklem belirleme yöntemiyle seçilerek bu öğrencilere anket formları uygulanmıştır. Öğrencilere anket uygulamasına geçilmeden önce, yirmi öğrenciyle bir pilot uygulama yapılmış, bu uygulamadan alınan geri bildirimler doğrultusunda anket formlarına son halleri verilmiştir. Anket formunda toplam otuz yedi soru bulunmaktadır. Her birimdeki toplam öğrenci sayısının %10'u örneklem olarak seçilmiştir. Bölümler ve sınıflar bazında da örneklem belirlenmiş ve bu örnekleme uygun sayıda öğrenciye anket formu uygulanmıştır. Anket formları öğrencilere 2015 yılı Mart, Nisan ve Mayıs ayları içerisinde uygulanmıştır.

3. Kuramsal çerçeve

Toplumsal olay ve olguların anlaşılmasında bireysel ihtiyaçlar, artan nüfus ve karmaşıklaşan ilişkiler örüntüsüne bağlı olarak bu ihtiyaçların sağlıklı bir şekilde tatminini sağlamak için oluşturulan toplumsal kurumlar ve kurumların bir araya gelerek oluşturduğu toplumsal yapının analiz

edilmesi sosyologların en temel uğraş alanlarından birini oluşturmaktadır. Toplumsal yapıyı meydana getiren en eski ve köklü kurumlardan biri olan aile kurumu ve evlilik; ekonomik, biyolojik, psikolojik ve toplumsal pek çok işlevi üstlenmektedir. Evlilikle en temel güdülerden biri olan cinsellik düzenlenmekte, kadın ile erkek arasındaki ilişkiler meşru bir zemine oturtulmaktadır. Evlilikle birlikte kurulan aile birliği eşlerin bireysel ve toplumsal ihtiyaçlarının tatmini yanında, insan neslinin devamı ve yeni toplumun değerler sisteminin aktarılması yoluyla kuşakların toplumsallaşması işlevini de yerine getirmektedir. Ekonomik ve sosyal alandaki diğer pek çok ilişki gibi kadın ve erkeğin birlikteliğini sağlayan evlilik ilişkisi de hukuki bir zemine oturtulmuş ve tarafları yasalarla bağlayan bir resmi sözleşmeye dönüşmüştür. Son yıllarda farklı biçimlerine rastlansa da, genel anlamda bir kadınla bir erkeğin bir araya gelmesiyle oluşan evlilik ve bunun sonucunda ortaya çıkan aile kurumu yasalarla da desteklenerek toplumun temeli olma özelliğine sahip bir kurum halini almıştır.

Toplumsal sistemin bir alt sistemi olan aile, topluma yeni üyelerin katılması ve toplumun devamlılığı açısından vazgeçilmez bir öneme sahiptir. Aynı zamanda aile diğer toplumsal kurumların işlevlerini yerine getirmesine de katkı sağlamaktadır. Bireylerin toplumda geçerli temel kuralları öğrenerek sosyalleşmelerini sağlar. Tüm toplumların varlıklarını ve devamlılıklarını sürdürbilmek için aile kurumuna gereksinimleri vardır. Toplumların tarihinde bilinen bütün toplumlarda kişi yaşamını aile içinde sürdürür. Temelinde ekonomik, duygusal ve cinsel doyumun bulunduğu ve toplumun en küçük birimi olan bu sosyal grubun niteliği ve işlevi, mensup olduğu toplumun kültürü tarafından belirlenir (Özgüven, 2001:1).

Fonksiyonalist açıklamaların temel özelliği bir sistem vurgusu yapmaları ve sistemi oluşturan öğelerin sistemin işleyişine katkılarına vurgu yapmasıdır. Toplumsal yapıyı bir sistem olarak ele aldığımızda toplumsal yapıyı oluşturan aile, din, siyaset gibi kurumlar da bu sistemi meydana getiren öğeler olarak karşımıza çıkmaktadır. Bir sistem ya da yapı kavramsallaştırılırken, sistemin ve bu sistemi meydana getiren öğelerin işleyişine ilişkin şu özelliklerden söz etmek yararlı olacaktır. Öncelikli olarak bir sistemin öğeleri işlevsel olarak karşılıklı ilişki içindedirler. Öğeler karşılıklı olarak birbirlerinin işleyişine katkı sağlarlar, yani bir sistemin öğeleri bu sistemin sürediren işleyişine genellikle olumlu katkıda bulunurlar (Abrahamson, 1990:3-4). Fonksiyonalist kuramın bakış açısıyla değerlendirdiğimizde aile kurumu kendisi gibi pek çok kurumla birlikte uyum içinde çalışarak toplumsal yapının sağlıklı bir şekilde uyum içinde çalışmasına katkıda bulunan çok önemli ve faydalı bir kurumdur. Bu durumu en iyi ifade eden yargılardan biri Fonksiyonalist kuramın en önemli temsilcilerinden biri olan Parsons'ın; 'Aileler kişilikler üreten fabrikalardır' sözü olsa gerektir (Poster, 1989:98). Parsons'ın sözünden de anlaşılacağı üzere, fonksiyonalist kuram aileyi bireyleri toplumsal hayata hazırlayan ve bireylerin topluma uyumuna katkı yapan en temel kurumdur. Parsons özellikle çekirdek ailenin modern sanayi toplumunun en temel ögesi olduğunu vurgulayarak, ailenin çöktüğü artık işlevini yitirdiği savlarına karşılık, aile kurumunda çöküş olarak görülen şeyin değişen toplumsal koşullara uyum sürecinde yeni bir adım olduğunu dile getirmiştir. Parsons Amerika özelinden hareketle akrabalık ilişkilerinin öneminde bir azalma olduğunu ve çekirdek ailenin işlevlerinin okullar, toplumsal hizmet organizasyonları, kiliseler ve devlet gibi diğer kurumlara devredildiğini gözlemledi. Parsons bu değişimleri ailenin önemini ve değerini azaltan bir tehdit olarak değil, çekirdek ailenin önemini, değerini ve ailenin yerine getirdiği işlevlerin önemi daha çok vurgulanıyor ve aile toplum için daha önemli hale geliyordu (Poster, 1989:116). Fonksiyonalist düşünürlerin çoğu için toplumsal yapı çark gibi dişleri birbirine girmiş parçalardan oluşan bütünleşmiş bir bünyedir (Giddens, 2012:145). Fonksiyonalist kuramın aile kurumuna verdiği desteğin ardında yatan belli başlı hususlar ise; ailenin çocukların

suç başta olmak üzere olumsuzluklara karışmasını önleyici etkisi, ahlakın temellerini sağlamlaştırması, uyuşturucu gibi olumsuz alışkanlıklardan ve erken yaşta cinsellikten koruyucu yönde etkide bulunmasıdır. Aile korumasında olmayan çocuk ve gençlerin bir takım olumsuz etkilere daha açık olacakları, aile sayesinde olumsuzluklardan daha fazla korunacakları kabul edilmektedir.

Toplumsal yapıyı ve onu oluşturan toplumsal kurumları açıklama iddiasında olan çatışmacı kuram aile kurumuna fonksiyonalist kuramın tersine çok da sıcak bakmamıştır. Çatışmacı ekole mensup kuramcılar toplumsal düzenin varolma nedeni olarak konsensüsten ziyade çatışmayı görmüşlerdir. Örneğin Marx'a göre toplumlar kaynakları eşit olmayan sınıflara bölünmüş haldedirler. Böyle belirgin eşitsizlikler var olduğundan, toplumsal sistemin içine inşa edilmiş çıkar bölünmeleri vardır. Toplum esas olarak uyumla değil gerilimle dolu olarak görülmektedir. En istikrarlı toplumsal sistemler bile birbirlerinin hasmı olan gruplaşmaların huzursuz bir dengesini temsil eder. Marx'a göre kadınlarla erkekler arasındaki otorite ve güç farklılıkları sınıfsal ayrımlar belirginleştikten sonra ortaya çıkmıştır. Evlilik ve aile kurumu aracılığıyla kadınlar erkeklerin sahip olduğu özel mülkün bir biçimi haline gelmiştir. Sınıf farklılıklarının üstesinden geldiğinde yani sınıfsız bir toplum aşamasına ulaşıldığında kadınların erkekler karşısındaki esareti sona erecektir (Marshall, 1999:112; Giddens, 2012:148).

Feministlere göre erkeklerin geleneksel olarak toplumda güç ve yetkilerini sürdürmekte çıkarları bulunmaktadır. Bu şartlar altında toplumsal cinsiyetlendirilmiş aile gibi kurumlar kurulu toplumsal düzenlemeleri devam ettirmek ve erkek egemenliğini meşrulaştırmakta hayati bir güç haline gelir. 1980'li yılların en radikal söylemlerinden birinin feminist gruplardan geldiğini söylemek yanlış olmayacaktır. Böylece literatüre Toplumsal Cinsiyet kavramı kazandırılmıştır. Bu kavram cinsiyetin kişisel özelliklerinin ötesinde toplumsal yapılarla ve ilişkilerle bağlantılı bir boyutunun olduğu düşüncesini de içerir (Bora ve Üstün, 2008:38). Yıllarca toplumda kadınlar ve erkekler atfedilen farklı özellikler, roller ve statülerin biyolojik olarak yani cinsiyet ile belirlendiğine, rol ve statülerin değiştirilemez olduğuna ve kadının erkeğin toplumda oynayacağı rollerin ve işgal edebileceği statülerin doğumla birlikte kadın ya da erkek olmalarına göre belirlendiği, doğal ve değiştirilemez olduğu öne sürülmüştür. Cinsiyet terimi kadın olmanın biyolojik ve fizyolojik yönünü, toplumsal cinsiyet terimi ise kadın ve erkeğin biyolojik yapısından ziyade toplumun onlardan beklentilerini ifade etmektedir. Toplumsal cinsiyet kültürel bir mahiyet arz etmekte kültürel değerlere, zamana ve yere göre değişiklik göstermektedir (Demirbilek, 2007:13).

Kadın ve erkeğin toplumdaki görevleri, sorumlulukları, hakları, maddi ve manevi kültür unsurlarının üretim sürecindeki konumları ve kişilik özelliklerini şekillendiren tüm unsurlar toplumsal cinsiyet anlayışına göre şekillendirilir. Bunun sonucunda da kadınlar özel alana erkekler ise kamusal alana yönlendirilir. Kadınlardan istenen hayatını eşi ve çocuklarına göre şekillendirmesidir. Ev işleri ve çocuk bakımı kadınların birincil görevi olarak kabul edilir (Ökten, 2009:308). Kadınların bakıp büyütme ve koruma işini erkeklerden daha iyi yaptıklarına ve bu yüzden onların doğal mekanlarının ev olduğuna ve erkeğin de ekmek parası kazanma rolünü üstlendiğine ilişkin bir mit söz konusudur (Köse, 2009:82).

Türk kültüründeki mevcut kurumların tümünü reddeden feminist gruplar, Türkiye'de söylemsel düzeyde yeni bir sayfa açtılar. Sadece kadınla ilgili mevcut politikaları değil, aynı zamanda Türk kültüründeki toplumsal dayanışmanın temeli kabul edilen aileyi ve aile ile ilgili değerlerin kaynaklandığını iddia ettikleri ataerkil sistemi de eleştirdiler. Ataerkil kültürü besleyen ve bu kültürden etkilenen ne kadar özel ve kamusal değer ya da kurum varsa hepsi feminist gruplar tarafından tartışmaya açılmış ve eleştiriye uğramıştır (Çaha, 2010:178).

Ulrich Beck ve Elizabeth Beck-Gernsheim Aşkın Olağan Kaosu'nda hızla değişmekte olan bir dünyada; kişisel ilişkileri, evlilikleri ve aile örüntülerini incelemişlerdir. Onlar eskiden kişisel ilişkileri yöneten geleneklerin, kuralların ve yönergelerin artık kullanılmadığını belirtmişlerdir. Şimdi evliliklere ekonomik amaçlar için ya da ailenin yönlendirmesinden çok gönüllü olarak girilmesi özgürlükler yanında yeni gerilimleri de beraberinde getirmektedir. Çağımız aile, iş, sevgi ve bireysel hedeflerin peşine düşme özgürlüğü arasındaki çatışan çıkarların yaşandığı bir dönemdir. Bu nedenle kadınlarla erkekler arasındaki rekabetin yükselişte olması hiç de şaşırtıcı değildir. Ancak evlilik ve aile hayatı her ne kadar kırılğan görünse de, evlilik ve aile insanlar için önemli olmayı bugün de sürdürmektedirler (Giddens, 2012:284). Bu durumun nedenlerinden biri ve önemlisi kadın ile erkek arasındaki aşk ve sevgi bağı ise de, bugün özellikle çocuklar ve gençler arasında hızla artan alkol ve uyuşturucu bağımlılığı gibi zararlı alışkanlıklar, artan suç oranları ve ailenin bunlara karşı panzehir olduğu düşüncesi ailenin günümüz dünyasında yeniden keşfedilmesine de neden olmaktadır.

4. Bulgular ve tartışma

Araştırmanın bu bölümünde öncelikle öğrencilerin aile ve evliliğe ilişkin tutumlarına yer verilmiştir. Bu bulgulardan hareketle öğrencilerin aile ve evliliğe atfettikleri anlam belirlenmeye çalışılmıştır.

Tablo 1. Aile önemli bir kurumdur

	Sayı	%
Hiç katılmıyorum	10	,5
Katılmıyorum	22	1,2
Kararsızım	13	,7
Kısmen katılıyorum	74	4,0
Tamamen katılıyorum	1731	93,5
Cevapsız	2	,1
Toplam	1852	100,0

Tablo 1 incelendiğinde öğrencilerin aileye bakış açısının oldukça olumlu olduğu görülmektedir. Ailenin önemli bir kurum olduğuna tamamen katılanların %93,5 gibi yüksek bir orana sahip olduğu görülmektedir. Öğrencilerin aile olma ve bir arada yaşamak için evliliğin olmazsa olmaz şart olduğu yönündeki düşünceye yaklaşımları da aile ile evliliğe atfedilen anlamların verilen değer ve önemin neden farklılaştığını açıklamada bize yardımcı olabilir.

Tablo 2. Evlilik gereklidir

	Sayı	%
Hiç katılmıyorum	44	2,4
Katılmıyorum	104	5,6
Kararsızım	100	5,4
Kısmen katılıyorum	413	22,3
Tamamen katılıyorum	1181	63,8
Cevapsız	10	,5
Toplam	1852	100,0

Tablo 2 incelendiğinde evliliğin tamamen gerekli olduğunu düşünenlerin oranının %63,8 olduğu görülmektedir. Toplumumuzda evlilik kurumuna verilen önem ortadayken, öğrencilerin evliliğe kısmen mesafeli durmaları dikkatten kaçmamaktadır. Aile ve evlilik gibi birbiriyle bu kadar yakın olan bu iki kavram arasındaki bakış açısı farklılığı, bir tanesinin yani ailenin halihazırda mensup oldukları bir kurum olması, evliliğin ise ileriye dönük yapacakları bir faaliyet olmasıyla ilgili olabilir.

Araştırmanın bu aşamasında öğrencilerin cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarına yer verilmiştir. Son yıllarda eğitimde, istihdamda ve yasal düzenlemelerde kadın lehine ortaya çıkan değişim ve gelişmelerin sonucunda artık evde yetki sorumlulukların kadın ile erkek arasında ortak bir paylaşımına yerine getirilmesi tarzına dönüşmüştür. Ancak toplumların zihniyet dünyaları her zaman ekonomik ve sosyal değişim ve gelişmelerle paralel değişmemektedir. Bu nedenle hala evde karar alıcı konumda erkeğin görüldüğü anlayışın öğrenciler arasındaki durumuna bakmakta yarar olabilir.

Tablo 3. Ailenin reisi erkektir

	Genel		Kadın		Erkek	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Hiç katılmıyorum	274	14,8	190	69,3	84	30,7
Katılmıyorum	349	18,8	242	69,3	107	30,7
Kararsızım	80	4,3	48	60	32	40
Kısmen katılıyorum	593	32,0	298	50,3	295	49,7
Tamamen katılıyorum	553	29,9	120	21,7	433	78,3

Ailenin reisinin erkek olduğu yönündeki yargıya kız ve erkek öğrencilerin yaklaşımlarının çok belirgin bir şekilde farklılaştığı görülmektedir. Ailenin reisinin erkek olduğu yönündeki yargıya hiç katılmadığını söyleyen öğrencilerin %69,3'ü kız iken, bu oran erkek öğrencilerde %30,7'ye düşmektedir. Ailenin reisinin erkek olduğu yargısına tamamen katıldığını belirtenler arasında ise tam tersi bir durumla karşılaşmaktadır. Bu yargıya tamamen katıldığını belirten kız öğrencilerin oranı %21,7 iken bu oran erkek öğrencilerde %78,3 gibi çok yüksek bir orana yükselmektedir. Kadınları toplumsal hayatın her alanındaki ikincil konumlarının şekillenmesine etki eden pek çok ekonomik ve sosyal faktörün yanında, erkeklerin halihazırda başat konumlarını yitirmek istemeyişleri ve iktidarlarını kadınlarla paylaşmak istemeyişleri de bir etken olarak karşımıza çıkmaktadır. Kadını kontrol altında tutan ve gücü elinde bulunduran erkek bu kontrolü kaybetmemek için kültürde var olan kadına yönelik olumsuz unsurları pek ala kendi çıkarına kullanabilmektedir. Bu durum gerek toplumsal ilişkiler boyutunda erkeği öne çıkarma ve kadını ikinci plana itme şeklinde, gerekse de ekonomik alanda üretim ilişkileri boyutunda erkeği daha avantajlı pozisyona yerleştirme şeklinde olabilir. Kadınların istihdama katılımı ilk olarak sermayenin istediği biçimde yani iş güvencesinden yoksun, sosyal güvencesiz ve esnek biçimde, daha sonra da ataerkil normlar uyarınca yani erkeklerin istediği şekilde kadınların ev içi sorumluluklarını da devam ettirerek katılımı öngörülmektedir (Dedeoğlu ve Yaman Öztürk, 2010:45; Ecevit, 1998:267; Demirbilek, 2007:12).

Tablo 4. Ev işleri kadının görevidir

	Genel		Kadın		Erkek	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Hiç katılmıyorum	259	14,0	167	64,5	92	35,5
Katılmıyorum	531	28,7	306	57,6	225	42,4
Kararsızım	77	4,2	29	37,7	48	62,3
Kısmen katılıyorum	662	35,7	308	46,5	354	53,5
Tamamen katılıyorum	319	17,2	90	28,2	229	71,8

Ev işleri kadının görevidir tarzındaki yargıya, tüm öğrenciler göz önünde bulundurulduğunda %35,7 ile kısmen katılıyorum diyenler en yüksek orana sahiptir. Ancak kız ve erkek öğrencilerin bu soruya verdikleri cevap ayrı ayrı ele alındığında çok dikkat çekici bir tabloyla karşılaşmaktayız. Bu yargıya tamamen katıldığını belirten öğrenciler arasında kızların oranı %28,2 iken bu oran %71,8 gibi yüksek bir orana ulaşmaktadır.

Tablo 5. Annenin dışarıda çalışması çocuğu olumsuz etkiler

	Genel		Kadın		Erkek	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Hiç katılmıyorum	204	11,0	123	60,3	181	39,7
Katılmıyorum	355	19,2	221	62,3	134	37,7
Kararsızım	244	13,2	118	48,4	126	51,6
Kısmen katılıyorum	695	37,5	320	46	375	54
Tamamen katılıyorum	350	18,9	118	33,7	232	66,3

Annenin ev dışında ücretli bir işte çalışmasının çocuğu olumsuz yönde etkileyeceği şeklindeki yargıya katılanların büyük oranda erkek öğrenciler olduğu görülmektedir. Bu yargıya tamamen katıldığını belirten kız öğrencilerin oranı %33,7 iken, bu oran erkek öğrencilerde iki katına (%66,3) çıkmaktadır. Ev işlerinin kadının görevi olduğu yönündeki anlayışta da ortaya çıktığı gibi, burada da erkekler kadını hep evin içerisiyle ve işleriyle ilişkilendirmektedirler. Bu geleneksel ve son derece aşına olduğumuz düzenlemeye göre, koca ekmek parasını kazanır ve aileye maddi kaynakları sağlamak için eve dışarıdan para getirir. Buna karşılık eşi evi temiz tutmak, yemekleri pişirmek, kıyafetleri yıkamak ve çocuklara bakmakla sorumludur (Fine, 2011:97).

Marx gibi sosyologlar kadınların toplumsal hayatta erkekle birlikte kendine bir yer bir statü edinebilmesinin ekonomik faktörlerin etkisi altında, Max Weber gibi sosyologlar ise ekonomik ve sosyal pek çok faktörün etkisi altında şekillendiği belirtmişlerdir (Stones, 2008:55-66). Her iki yaklaşımda da ortak paydanın ekonomik faktörler olduğu görülmektedir.

Kadınların çalışma hayatındaki durumları söz konusu olduğunda en çok üzerinde durulan ve tartışılan konulardan bir tanesi kadınlar ve yöneticilik konusu olmaktadır. Literatürde ‘Camdan Tavan’ olarak adlandırılan ve başta kadınlar olmak üzere ayrımcılığa maruz kalan insan gruplarını anlatmak üzere kullanılan kavram, çalışma hayatında uygulanan çifte standartçı ve ayrımcı uygulamaları anlatmak için kullanılmaktadır. Literatürde özellikle evli ve çocuklu kadınların çalışma hayatında özellikle yöneticilik pozisyonlarına yükseltilmesinin önündeki bir engel olarak ‘Annelik Cezası’ kavramına yer verilmiştir. Kadınların kariyerleri açısından cam tavan ve annelik cezası kavramları, özellikle evli ve çocuklu kadınların iş yaşamında erkek meslektaşlarına göre daha az terfi ve ödül alması olgusunu anlatmak için kullanılmaktadır (Başak, 2012:122). Sıradaki soru

tam da Cam Tavan ve Annelik Cezası kavramlarıyla birlikte düşünüldüğünde oldukça anlamlı bir durum olan, kadınların yönetici olması konusuna ilişkindir.

Tablo 6. Kadınlar yönetici olmalıdır

	Genel		Kadın		Erkek	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Hiç katılmıyorum	131	7,1	19	14,5	112	85,5
Katılmıyorum	202	10,9	60	29,7	142	70,3
Kararsızım	276	14,9	91	33	181	67
Kısmen katılıyorum	639	34,5	319	49,9	320	50,1
Tamamen katılıyorum	598	32,3	409	68,4	189	31,6

Kadınların yönetici olması konusu sürekli tartışmaların odağında olagelen bir konu olmuştur. Bir erkekle aynı eğitim ve tecrübeye sahip olmasına rağmen neden kadınların değil de erkeklerin yöneticilik pozisyonlarına yükselttikleri hep tartışma konusu olmuştur. Yapılan bazı araştırmalar kadınların da toplumda yerleşik olan anlayışı benimseyerek yönetici olmak istemedikleri yönünde görüş belirttiklerini ortaya çıkarmıştır. Suğur ve Cangöz (2013) tarafından yapılan bir çalışmada kadınlar çalıştıkları kurumda rektör, dekan vb. yönetici pozisyonlarda olmak istemediklerini belirtmişlerdir. Bu çalışmada görüş belirten kadınların genellikle evli ve çalışan kadınlar olduğu düşünüldüğünde, kadınların değişen pozisyonlarına bağlı olarak düşüncelerinin de değişebileceği söylenebilir. Zira bizim araştırmamızdaki kız öğrencilerin çok büyük bir bölümü kadınların yönetici olması gerektiğini belirtmişlerdir (68,4). Erkek öğrencilerin ise büyük oranda (%85,5) kadınların yönetici olması düşüncesine sıcak bakmadıkları görülmektedir.

Tablo 7. Kadınlar erkeklerin yaptığı her işi yapabilir

	Genel		Kadın		Erkek	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Hiç katılmıyorum	286	15,4	64	22,4	222	77,6
Katılmıyorum	462	24,9	200	43,3	262	56,7
Kararsızım	167	9,0	72	43,1	95	56,9
Kısmen katılıyorum	654	35,3	373	57	281	43
Tamamen katılıyorum	280	15,1	181	69,2	89	31,8

Temelinde kadın ve erkek arasındaki annelik ve babalık rollerinden kaynaklanan biyolojik işbölümünün olduğu cinsiyet ayrımcı yaklaşım, zaman içerisinde genel bir ayrıma hatta kadınlara erkek arasında kadının aleyhine olan bir ayrımcılığa dönüşmüştür. Emeğin toplumsal cinsiyetçi bölünmesi diye tabir edebileceğimiz bu yaklaşım kadınların aleyhine erkeklerin lehine işlemektedir (Bilton vd, 2008:311). Peki kadınlar belirli mesleklerden nasıl uzak tutulmaktadır? Şirketler bazı işleri 'erkeklerin işi' olarak tanımlayarak, kadınları erkelere göre yetersiz olarak tanımlamaktadırlar. Amerika'daki kömür madenciliğine ilişkin bir çalışmada, çoğu erkeğin madenlerde kadınların çalışmasını anormal bir durum olarak gördüğünü ortaya koymuştur. Madenlerde çalışan kadınlar ise, cinsel yönden rahat veya lezbiyen olarak etiketlemeye maruz kalmaktadırlar. Bu etiketleme kadınların dışlanmasına, işlerini kaybetmelerine neden olmakta ve işlerinde ilerlemelerini neredeyse imkansız hale getirmektedir (Macionis, 2012:335). Özellikle erkek öğrenciler

Can, Y. (2015). Attitude of the university students, family, gender roles and violence towards the women. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 1 (1), 163-175.

arasında bu yaklaşımın oldukça benimsendiği görülmektedir. Kadınların erkeklerin çalıştığı mesleklerde çalışabileceği düşüncesine hiç katılmadığını belirten erkek öğrencilerin oranı %77,6 olarak karşımıza çıkmaktadır.

Tablo 8. Erkek gerektiğinde eşine şiddet uygulayabilir

	Genel		Kadın		Erkek	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Hiç katılmıyorum	1419	76,6	802	56,5	617	43,5
Katılmıyorum	247	13,3	64	25,9	183	74,1
Kararsızım	62	3,3	9	14,5	53	85,5
Kısmen katılıyorum	73	3,9	14	19,2	59	80,8
Tamamen katılıyorum	43	2,3	9	20,9	34	79,1

Öğrencilerin geneline baktığımızda erkeğin gerektiğinde eşine şiddet uygulayabileceğine tamamen katıldığını belirtenlerin oranı %2,3 gibi düşük bir orana sahipken, kız ve erkek öğrencilerin bu konudaki düşüncesine ayrı ayrı baktığımızda bu düşünceye tamamen katıldığını söyleyen kız öğrencilerin oranı %20,9 iken bu oran erkek öğrencilerde %79,1 gibi yüksek bir orana çıkmaktadır. Öğrencilere son olarak kadına yönelik şiddetin nedenleri sizce nedir diye sorulmuş ve cevapların dağılımı aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 9. Kadına yönelik şiddetin nedenleri

	Sayı	%
Eğitimsizlik	275	14,8
Alkol	9	,5
Ekonomik Sorunlar	52	2,8
Kadınların Aşırı Eleştirel Tutumları	21	1,1
Erkeklerin Psikolojik Sorunları	38	2,1
Kadının Ekonomik Olarak Erkeğe Bağımlı Olması	4	,2
Gelenekler ve Toplumun Değer Yargıları	109	5,9
Kıskançlık, Aldatma,	28	1,5
Eşler Arası Geçimsizlik	37	2,0
Cezaların Caydırıcı Olmaması	19	1,0
Medya Etkisi	13	,7
Kadınların Görevlerini İhmal Etmeleri	9	,5
Kadınların Erkekler Tarafından Güçsüz Görülmesi	67	3,6
Dini İnanç Eksikliği	8	,4
Kadınların Kendilerine Güvenlerinin Olmaması	6	,3
Kadınların Giyimlerine Dikkat Etmemesi	3	,2
Eşler Arasında Saygının Olmaması	22	1,2

Kadına yönelik şiddetin nedenleri olarak çok farklı etkenler ileri sürülmüştür. Ancak yüksek orana sahip nedenler arasında %14,8 ile eğitimsizlik ilk sırayı almaktadır. Onu %5,9 ile gelenekler ve toplumun değer yargıları ile kadınların erkekler tarafından güçsüz görülmesi izlemektedir (%3,6).

5. Sonuç

Üniversite öğrencilerinin aile, cinsiyet rolleri ve kadına şiddetin nedenlerine ilişkin tutumlarını belirlemeye yönelik olarak yapılan bu çalışmada; öğrencilerin aile kurumuna yönelik çok olumlu tutumlara sahip oldukları ancak kendi ailelerini kurmak anlamına gelen evliliğe çok da sıcak bakmadıkları görülmüştür. Kadın ve erkek arasındaki ilişkileri ve kadın ve erkeğin toplumdaki rol ve konumlarını belirlemeye dönük olarak sorulan sorulara verilen cevaplarda erkek ve kız öğrenciler açısından belirgin farklılıklar ortaya çıkmıştır. Ataerkil cinsiyet ayrımcı tutumların erkek öğrenciler arasında daha yaygın olduğu belirlenmiştir. Kadına şiddetin başlıca nedenleri olarak; eğitim-sizlik, toplumun değer yargıları, erkeklerin kadınlara yönelik olumsuz akış açısı gösterilmiştir.

Bu bulgulardan hareketle aile kurumuna karşı yüksek düzeyde olumlu tutum besleyen üniversite öğrencilerinin evlilik söz konusu olduğunda neden olumsuz bir tutum içine girdiklerinin nedenleri daha derinlemesine başka araştırmalarla ortaya konularak bununla ilgili tespitlere ulaşılmalı ve gerekli girişimler yapılmalıdır. Üniversite öğrencileri örneğinden hareketle erkeklerde var olmaya devam eden kadınlara yönelik cinsiyet ayrımcı yaklaşımların azaltılması adına aileden başlamak üzere tüm toplumda bir eğitim seferberliği başlatılmalıdır. Kadına yönelik şiddetin nedenleri arasında ilk sırada eğitim sorununun gösterilmiş olması da bu konuda bize adeta anlamlı bir mesaj vermektedir. Cinsiyet ayrımcılığı ve kadına şiddet konusundaki duyarlılığı arttırmaya, olumsuz değer yargılarını, erkeklerden kadınlara yönelik ortaya çıkan olumsuz bakış açılarını ve önyargıları ortadan kaldırmaya dönük yoğun bir çabanın içine girilmesi ve bir eğitim seferberliği başlatılması gerekmektedir.

Kaynakça

- Abrahamson, M. (1990). *İşlevselcilik*, Çev. Nilgün Çelebi, Konya: Sebat Ofset.
- Başak, S. (2009). *Cam Tavanlar*, KÖK Araştırmalar KÖK Sosyal ve Stratejik Araştırmalar Dergisi, Cilt XI, Sayı 2, s. 119-132.
- Bilton, T. vd. (2008). *Sosyoloji*, Ankara: Siyasal Yayınevi.
- Bora, A. ve Üstün İ. (2008). 'Sıcak Aile Ortamı' *Demokratikleşme Sürecinde Kadın ve Erkek*, İstanbul: TESEV Yayınları.
- Çaha, Ö. (2010). *Sivil Kadın Türkiye'de Kadın ve Sivil Toplum*, Ankara: Savaş Yayınevi.
- Dedeoğlu, S. ve Yaman Öztürk M. (2010). *Kapitalizm Ataerkillik ve Kadın Emeği*, SAV Yayınları, İstanbul.
- Demirbilek, S. (2007). *Cinsiyet Ayrımcılığının Sosyolojik Açısından İncelenmesi*, Finans Politik & Ekonomik Yorumlar, Cilt 44, Sayı 511, s.11-27.
- Durudoğan, H. vd. (2010). 'Türkiye'de Kırsal Kadının Toplumsal Konumu', Türkiye'de Toplumsal Cinsiyet Çalışmaları Eşitsizlikler Mücadeleler Kazanımlar, Koç Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Ecevit, Y. (1998). *Türkiye'de Ücretli Kadın Emeğinin Toplumsal Cinsiyet Temelinde Analizi*, 75 Yılda Kadınlar ve Erkekler, Toplumsal Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Ecevit, Y. (2003). *Toplumsal Cinsiyetle Yoksulluk İlişkisi Nasıl Kurulabilir? Bu İlişki Nasıl Çalışılabilir?* C.Ü. Tıp Fakültesi Dergisi 25 (4) Özel Eki, s.83-88.
- Fine, C. (2011). *Toplumsal Cinsiyet Yanılsaması*, Çeviri; Kıvanç Tanrıyar, İstanbul: Sel Yayıncılık).
- Giddens, A. (2012). *Sosyoloji*, İstanbul: Kırmızı Yayınları.
- Hesse-Biber, S. (1999). *Introduction*, Feminist Approaches to Theory and Methodology, New York Oxford: Oxford University Press.

Can, Y. (2015). Attitude of the university students, family, gender roles and violence towards the women. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 1 (1), 163-175.

- Kandiyoti, D. (1999). *Islam and Patriarchy: A Comparative Perspective*, Feminist Approaches to Theory and Methodology, New York Oxford: Oxford University Press.
- Köse, A. (2009). Siyasal İletişim Aracı Olarak Lider Eşlerinin Temsili: 1973 Genel Seçim Çalışmaları Örneğinde Siyasal Lider Eşi Olarak Nazmiye Demirel ve Rağşan Ecevit'in Temsili, *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, Sayı 35, s. 81-92.
- Macionis, J.J. (2012). *Sosyoloji*, Ankara: Nobel Yayınevi.
- Marshall, G. (1999). *Sosyoloji Sözlüğü*, Çev. Osman Akınhay ve Derya Kömürçü, Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Ökten, Ş. (2009). Toplumsal Cinsiyet ve İktidar: Güneydoğu Anadolu Bölgesinin Toplumsal Cinsiyet Düzeni, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt 2, Sayı 8, s. 302-312.
- Özgüven, İ.E. (2001). *Ailede İletişim ve Yaşam*, Ankara: PDREM Yayınları.

Extended abstract in English

For three decades, feminist research has been explicitly connected with interdisciplinary. This linkage was initially motivated by the recognition of two realities: the fields of knowledge that had sprung up within disciplinary terrains largely reflected male interests, and the artificial barriers dividing this domain obstructed a complete view of women's situations and the social structures that perpetuated gender inequalities. Many years before feminist scholars began to imagine that they might engender the disciplines, they set out to make the disciplinary landscapes more hospitable to feminist analysis and interpretation (Hesse-Biber, 1999:1).

In contrast to the growing body of historical scholarship on gender relations in the West, the question of women in Muslim societies has remained closely tied to a predominantly ahistorical consideration of the main tenets of Islamic religion and their implications for women. This has been attributed by some to the more general shortcomings of Middle Eastern historiography, namely the lingering influence of orientalism and idealist bias that presents historical facts as flowing directly from ideology. In the case of scholarship on women, these tendencies have been compounded by a high degree of confusion between polemical and analytical goals. There is a continuing output of exegetical writing by Muslim scholars many of whom identify themselves as feminists. This writing typically tries to establish Islam's compatibility with the emancipation of women. The favoured sources of such works continue to be the Quran, the hadith of the lives of prominent women in early Islam (Kandiyoti, 1999:219).

Family is one of the essential institutions constituting the social structure. It is well-known that the family as an institution undertakes several functions regarding with both individual and society. The family has its own importance due to its functions on its members' achieving economic, sexual and psychological achievements in addition to transferring the society's values to the new generations and providing continuity of human kind and civilization.

The family is a fundamental social institution which is subject to various reviews including both positive and negative ones. There have been different points of views regarding family. On the one side, some believe that today the family has already transferred its various functions such as economic and social ones to some other agencies; and even writing a book called "the death of the family" they stressed that it is no longer a necessity for us. On the other side, some argue that the family will never lose its significance due to its functions in preserving children and adolescent groups from alcoholism, drugs, and sexuality at a young age. They have also acknowledged that in achieving children's emotional satisfaction the family has no alternative. They regard the family as a crucial institution in the socialization of individuals and sustainability of social structure. The family is a determining factor in the formation of personality as well as attitudes in a variety of situations. The family environment in which the individual is born regenerates itself by transferring its peculiar subculture elements to the individual. Therefore, the family struggles to protect its entity and entirety. The characteristics of the family gives us a hint about what kind of personality the individual will have.

However, it has been observed that the discussions regarding family have been trapped between two contradictory approaches. The first one has underestimated the family by seeing it as one of the main responsible agents for social problems. The second one, conversely, has tended to mythicize it and shown almost zero tolerance to criticism. Beyond such standpoints, it must be plausible to understand that how this long-standing institution has been affected by social transformations and

Can, Y. (2015). Attitude of the university students, family, gender roles and violence towards the women. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 1 (1), 163-175.

how this evolution has occurred in the course of time. Obviously, such an attempt might be possible through ever-increasing research efforts upon the family institution. This research has been emerged as a result of such an effort. The subject of this research is the attitudes of university students on family, marriage, gender roles, and the causes of violence against women. The population of the research covers the students of Niğde University and it has been constructed via current enrolment lists received from the Office of the Vice President for Student Affairs in December, 2014. The lists include the current number of students at faculties, vocational schools, institutes, and conservatory. Based on the numbers of boys and girls at each faculty, department and class, and assuming each class as a stratum, a stratified sampling has been constructed. 10 % of the total number of students in each layer selected by random sampling method and a questionnaire has been applied to this group. The findings show that the students ascribe a considerable amount of value to the family institution. Their attitudes towards marriage, on the contrary, are not equally positive. The students have asserted various reasons towards the reasons of violence against women but the prominent ones described as follows: lack of education, traditions, social values, prejudices of men, and economic problems. It must start an education campaign overall gender discrimination and violence against women.